

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 067 5/99-5076
Signatura: bf7cs101

Oblastní pracoviště č. 06
Okresní pracoviště Děčín

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola/zařízení:	Základní škola Děčín IV, Máchovo náměstí 688
Identifikátor ředitelství:	600 076 253
IZO:	102 053 961
Ředitel(ka) školy/zařízení:	Mgr. Zdeňka Štorková
Zřizovatel:	Město Děčín
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Děčín
Termín inspekce:	5. - 7. ledna 1999
Inspektoři:	Ing. Varja Paučková, Marta Dolinská
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 1913/1998, zřizovací listina, výroční zpráva, tematické plány, rozvrh hodin, třídní knihy, vnitřní řády školy, písemné práce žáků, pomocná pedagogická dokumentace (notýsky, žákovské knížky).

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

V letošním roce školu navštěvuje 542 žáků ve 22 třídách (15 žáků v přípravném ročníku, 268 žáků v 11 třídách na 1. stupni a 259 žáků v 10 třídách na 2. stupni).

ČŠI při kontrole podmínek a průběhu vzdělávání sledovala zajištění a úroveň výuky na 1. stupni, v přípravném ročníku a na 2. stupni český a německý jazyk, matematiku, chemii, dějepis.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Základní škola sídlí ve třech objektech. Hlavní budova je nově rekonstruovaná a jsou v ní umístěny všechny ročníky 2. stupně a třídy 5. ročníku.

Další učebny 1. stupně jsou ve dvou starších objektech poměrně vzdálených od sebe i od hlavní budovy. Oba objekty vyžadují technické úpravy, velmi neutěšeně působí zvnějšku zvláště budova v Pivovarské ulici. Učebny jsou různě veliké a některé, vzhledem k vyšším počtům žáků ve třídách, prostorově ne zcela vyhovují. Všechny jsou vybaveny starším udržovaným nábytkem. Fond učebnic na 1. stupni je dostatečný, postupně se

doplňuje především učebnicemi z nakladatelství Alter. Další učební pomůcky jsou zastoupeny v omezené míře, a jak zjistila inspekce, některé starší pomůcky nejsou ve vyučování pravidelně využívány. Doplnit je potřeba především procvičovací materiály pro matematiku a český jazyk a jazykové příručky. V obou budovách je k dispozici nezbytná didaktická technika. Potřebám učitelů nedostačuje jen jedna kopírka umístěná v kanceláři ředitelky školy.

Prostory hlavní budovy jsou zcela vyhovující. K dispozici je dostatečný počet kmenových učeben s novým nábytkem, odborné pracovny anglického jazyka, chemie (včetně laboratoře), fyziky, hudební výchovy a pracovního vyučování (kuchyňka a dílny), kabinety a šatny. Z audiovizuální techniky má škola televize, videa, zpětné projekory a radiomagnetofony. ČŠI však po dobu své návštěvy nezaznamenala jejich použití. Podprůměrné je vybavení výpočetní technikou - pouze dva počítače pro administrativní práci vedení školy.

Odborná učebna chemie je vybavena velmi stroze, bez didaktické techniky, ale i bez dalších pomůcek, které by napovídaly jejímu zaměření. Velmi kvalitní je laboratoř s dostatečným počtem pracovních míst. Vybavení chemikáliemi a chemickým nádobím je dobré a umožňuje plnění učebních osnov. Žáci používají schválené učebnice.

Vzhledem k vyššímu počtu jazykových skupin probíhá výuka cizích jazyků kromě odborné učebny i v kmenových třídách. V německém jazyce bude v následujících letech realizován přechod na ucelenou řadu učebnic (výběr již byl proveden). V současné době se používají učebnice různých autorů, k některým škola bohužel nemá k dispozici odpovídající audio nahrávky.

Kabinety dějepisu a matematiky obsahují pouze základní pomůcky nutné pro zajištění plnění schváleného vzdělávacího programu.

Kabinet českého jazyka je dobře vybaven mluvnickými tabulemi, procvičovacím materiálem, Pravidly českého pravopisu. Další jazykové příručky jsou zastoupeny v omezeném množství a nestačí pokrýt potřeby výuky. Zcela chybí obrazový materiál pro literární výchovu. Postupně se buduje videotéka a audiotéka. Žakovská knihovna je umístěna v hlavní budově a slouží především žákům 2. stupně.

Prostory a vybavenost školy jsou dobré, pomůcky i technika jsou částečně inovovány, nejsou vždy efektivně využívány.

ČŠI doporučuje vytvoření plánu priorit pro zlepšení materiálně technických podmínek školy a jeho postupnou realizaci ve spolupráci se zřizovatelem a školským úřadem.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh hodin a přestávek respektuje psychohygienické potřeby žáků. Hodiny tělesné výchovy se spojují, aby nedocházelo ke zbytečným časovým prodlevám (tělocvična je pouze v hlavní budově).

Hlavní budova splňuje nejpřísnější psychohygienické požadavky. Třídy i chodby jsou esteticky velmi pěkně upravené, čisté, pracovní místa učitelů a žáků jsou dobře vybavena a odpovídají antropometrickým požadavkům. Kapacitně a hygienicky vyhovují sociální zařízení a šatny. Pitný režim je zajištěn nápojovým automatem a fontánkami.

Třídy a chodby 1. stupně jsou také upravené a čisté, v některých případech ale jejich velikost neodpovídá počtu žáků a vzhledem ke stáří a stavu budov působí poněkud zchátrale. V budově v Pivovarské ulici jsou nepříliš vhodně řešeny šatny (na chodbě

u učeben) a na stropěch jsou velké špinavé mapy. Jedna učebna školní družiny subjektivně

vykazuje zápach, jehož příčinou by mohlo být předcházející zatékání do budovy a následné hnilobné procesy. ČŠI doporučuje provedení kontroly hygienické nezávadnosti. Pitný režim v těchto objektech je zajištěn nápojovými automaty.

Ve všech prostorách školy jsou subjektivně dobré světelné a tepelné podmínky.

Psychohygienické podmínky v hlavní budově jsou nadprůměrné, v objektech 1. stupně se objevují nedostatky (nevhodné šatny, špinavé mapy na stropech po zatékání, nevhodná velikost některých tříd).

3 Hodnocení personálních podmínek

Výchovně vzdělávací proces na 1. a 2. stupni zajišťuje 33 pedagogických pracovníků, z nichž 29 má plnou pedagogickou a odbornou způsobilost, dva pouze pedagogickou a dva jsou odborně a pedagogicky nezpůsobilí. Učitelství je stabilní, poměrně příznivá je věková skladba, avšak z pohledu výchovného působení je nevhodná absence mužů (pouze jeden na celé škole).

Největším problémem je výuka cizích jazyků, jež je zajištěna pedagogy bez odborné způsobilosti.

Přehled výuky sledovaných předmětů z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti:

a) první stupeň

Třída	Celkem hodin	Pedagogická a odborná způsobilost							
		Ú	%	O	%	P	%	N	%
1.	60	60	100						
2.	44	21	47,7			21	47,7	2	4,5
3.	46	44	95,7					2	4,3
4.	56	24	42,9			30	53,6	2	3,6
5.	56	45	80,3			9	16,1	2	3,6

b) druhý stupeň

Předmět	Celkem hodin	Pedagogická a odborná způsobilost							
		Ú	%	O	%	P	%	N	%
Český jazyk	45	45	100						
Německý jazyk	33					33	100		
Matematika	45	45	100						
Dějepis	18	10	55,5			8	44,5		
Chemie	10	10	100						

Vysvětlivky k odborné a pedagogické způsobilosti:

Ú - úplná, O - pouze odborná, P - pouze pedagogická, N - nevyhovující

Personální zajištění školy je spíše nadprůměrné, 88% pedagogických pracovníků je odborně a pedagogicky způsobilých. Nepříznivá je situace ve výuce cizích jazyků (100% odborně nezpůsobilých učitelů).

4 Plnění učebních osnov

Vzdělávací programy: 1.- 3. ročník, 6. - 7. ročník - Základní škola č.j. 16 847/96-2

4. - 5. ročník - Obecná škola č.j. 12 035/97-20

8. - 9. ročník - učební plán č.j. 18 730/91-20

Učební osnovy jsou ve sledovaných předmětech plněny s výjimkou dramatické výchovy v pátých třídách. Vyučující mají vypracované časově tematické plány. Určitý skluz oproti těmto plánům byl způsoben vysokou nemocností v prosinci a pobytem ve škole v přírodě.

Učební osnovy jsou ve sledovaných předmětech plněny s výjimkou dramatické výchovy v pátých třídách.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

1. stupeň

1. ročníky (český jazyk - 3 hodiny)

Všechny hodiny měly jasné záměry a cíle, byly včetně tabulí dobře připravené. Učitelky střídaly vhodně činnosti, reagovaly na únavu žáků. Tempo a spád výuky v průběhu hodin byly na odpovídající úrovni. Žáci měli na práci klid a dostatek času k procvičení a upevnění poznatků. Po celou dobu byli motivováni k dosažení dobrých výsledků a s vyučujícími spolupracovali. Větší péči je potřeba věnovat psychohygieně psaní a zvláště správnému držení psacího náčiní. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky většiny žáků korespondují s délkou školní docházky.

Mimořádné nároky na přípravu a vedení výchovně vzdělávacího procesu klade na učitelku výuka v I. C. Třídu navštěvuje 19 žáků, z nichž většina patří k problémovým (žáci opakující ročník, žáci s odkladem školní docházky a žáci z méně podnětného prostředí). Vysoký počet žáků, rozdílná úroveň vědomostí a dovedností, častá absence, to jsou některé faktory ztěžující práci učitelky. Proto se jeví užitečné, že právě do této třídy nastoupila romská asistentka, která by mohla být učitelce v její práci velmi nápomocná. Kmenová učebna nevyhovuje velikostí, neumožňuje využití prostoru třídy a situování více činností mimo lavice, což tyto děti vyžadují.

Výuku v prvních třídách na potřebné úrovni zajišťují zkušené učitelky. Mimořádně náročná práce vyučující v I. C vyžaduje přítomnost asistentky, zlepšení prostorových podmínek a úzkou spolupráci s PPP.

4. - 5. ročník (vlastivěda, přírodověda, dramatická výchova)

Ve čtvrtých a pátých třídách dobíhá výuka podle vzdělávacího programu Obecná škola. Personální změny, ke kterým v průběhu let na škole došlo, vyšší počty žáků ve třídách, ale i nepříliš dobré materiální zázemí způsobily odklon od proklamovaného vzdělávacího programu. Potvrdily to všechny hospitované hodiny. Ty byly sice včetně tabule a pomůcek připravené, měly stanovený cíl, který byl splněn, avšak prostor poskytovaný žákům pro aktivitu a vlastní činnost byl jen nepatrný. Výklad nové látky probíhal formou dialogu, vyučující ovšem neumožnily žákům tvorbu vlastních závěrů, přestože probírané učivo k tomu vybízelo. Znalosti žáků při úvodním opakování byly dobré, jejich snaha uplatnit se viditelná.

Hodina dramatické výchovy v pátém ročníku neodpovídala (i přes snahu vyučující) svou stavbou ani průběhem požadavkům kladeným na výuku tohoto předmětu. Učitelky neabsolvovaly žádnou formu studia dramatické výchovy, a nemají tudíž pro výuku potřebné kvalifikační předpoklady. Inspekce proto doporučuje od 2. pololetí tento předmět samostatně nevyučovat.

Přímé pozorování v hodinách potvrdilo, že vyučující ustupují od vzdělávacího programu Obecná škola. Pro výuku dramatické výchovy nemá škola kvalifikované pedagogy.

Přípravný ročník

Přípravný ročník byl v letošním roce zřízen poprvé. Z 15 zapsaných dětí je deset s odkladem školní docházky a pět předškolních. U předškolních dětí chybí doklad a důvod zařazení. Výuku zajišťuje zkušená vyučující se vzděláním pro mateřské školy. Řídí se programem „Přípravná třída pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí“, který má dále rozpracován časově a tematicky. Na práci s dětmi se připravuje velmi pečlivě a její přístup k dětem se vyznačuje vstřícností a trpělivostí. Používá přitom takové výchovně vzdělávací prostředky, které odpovídají stupni vývoje těchto dětí. Ve třídě panuje velmi příjemná atmosféra, děti jsou zde spokojeny a pracují s chutí.

Prostorové i materiální zajištění je dobré, některé pomůcky si vyučující sama zhotovuje.

Zodpovědný přístup vyučující, dobrá úroveň práce i kvalitní materiální zajištění jsou dobrým předpokladem k tomu, aby absolvování přípravného ročníku usnadnilo dětem nástup do školy i průběh školní docházky.

2. stupeň

Český jazyk

Český jazyk vyučuje pět učitelek, všechny odborně a pedagogicky způsobilé. Pro jednotlivé složky jazyka mají zpracovány tematické plány odpovídající osnovám. Ve výuce se používají jednak starší učebnice z nakladatelství Fortuna (neodpovídají osnovám vzděl. programu Základní škola), pro literaturu se škola vybavuje novou řadou učebnic z nakladatelství Fragment. V 8. a 9. ročníku žáci nemají vlastní čítanky, učitelky mají k dispozici jen jednu sadu starších čítanek pro osmý ročník, kterou žákům v hodinách zapůjčují. Kromě toho využívají Čtení bez cenzury, ale i zastaralé předlistopadové čítanky.

Navštívené hodiny byly připravené, měly jasně stanovené cíle. Frontální metody práce s celou třídou se střídaly se samostatnou prací žáků. Absence metod podporujících aktivitu a tvořivost žáků měla negativní vliv na pozornost žáků a jejich zapojení do výuky. V některých hodinách nezbyl dostatečný časový prostor pro shrnutí a utřídění učiva, zhlédnutá hodina mluvnice byla přínosem jen pro nadané žáky. V žádné hodině nebyl využit diferencovaný přístup ani jiné progresivní metody práce. Předepsané písemné práce jsou plněny a opravovány. Menší důraz je kladen na úpravu ve školních a domácích sešitech, vyučující nejsou důslední ve vyžadování žakovských oprav a v jejich následné kontrole.

V hodinách českého jazyka převládá konzervativní styl práce. S ohledem na zjištěné skutečnosti hodnotí inspekce zajištění a úroveň výuky českého jazyka jako průměrné.

Německý jazyk

Výuku německého jazyka zajišťují vyučující bez odborné způsobilosti, absolvovaly pouze jazykové kurzy. Hospitované hodiny byly většinou jednotvárné, vedené převážně v českém jazyce. Základem byla práce s učebnicí (čtení a překlad textu, cvičení na probírané gramatické jevy). Žádná vyučující nepoužila magnetofonové nahrávky, ačkoliv by to s ohledem na jejich menší jazykovou zdatnost bylo vhodné. Žáci odpovídali jedním nebo dvěma slovy, zcela chyběl souvislý projev ve větách, neobjevily se ani náznaky

konverzace. Výjimkou byla hodina v 6. ročníku, která měla tempo, činnosti se plynule střídaly, žáci aktivně spolupracovali. Vyučující důsledně dbala na správnou výslovnost, obtížnější jevy procvičovala vícekrát, nechybělo závěrečné shrnutí.

Zhlédnuté hodiny ukázaly, že žáci mají dobrou slovní zásobu, ovládají gramatiku, plynule čtou, ale jsou velmi slabí v mluveném projevu. Písemné záznamy žáků jsou poměrně pečlivě vedeny, pravidelně kontrolovány, případně opravovány. Zápisy v žákovských knížkách potvrzují dostatečnou frekvenci klasifikace.

Škola připravuje přechod na ucelenou řadu učebnic autorky Marouškové, jejíž pojetí nejvíce vyhovuje všem vyučujícím německého jazyka.

Výuka německého jazyka je průměrná. Žáci mají dobré teoretické znalosti (slovní zásoba, gramatika), ale jsou velmi slabí v mluveném projevu. ČŠI doporučuje častější využívání magnetofonových nahrávek.

Matematika

Vyučující matematiky mají plnou odbornou a pedagogickou způsobilost. Při výuce používají ve vyšších ročnících starší učebnice, u nichž obsah v mnoha případech neodpovídá učivu předepsanému osnovami. Práce učitelů je potom velmi náročná nejen na přípravu, ale i na organizaci práce během hodiny (zadání příkladů musí diktovat nebo zapisovat na tabuli).

Zhlédnuté hodiny byly vedeny frontálním způsobem, vyučující nevyužívaly netradičních forem práce, ale efektivita vyučovacího procesu byla vysoká. Žáci prokazovali dobré znalosti, aktivně spolupracovali, vyjadřovali se matematicky přesně, zdůvodňovali zvolený postup řešení. V hodinách vládla příjemná pracovní atmosféra se vzornou kázní. Snaha o maximální názornost vedla v některých případech k nepřesnostem v matematickém vyjadřování vyučujících. Zaměstnání rychlejších a schopnějších žáků se vyskytovalo pouze ojediněle. Kontrolované čtvrtletní práce měly odpovídající náročnost, jednoznačný systém hodnocení a až na maličkosti byly pečlivě opraveny.

Celkovou úroveň výuky matematiky není možné hodnotit, protože v době pobytu ČŠI ve škole nebyly dvě ze čtyř vyučujících matematiky přítomny.

Zhlédnuté hodiny byly spíše nadprůměrné. ČŠI doporučuje pravidelné zařazování numerických rozcviček, větší zaměstnání nadanějších žáků a výběr a nákup nové ucelené řady učebnic.

Chemie

Výuka chemie probíhá v odborné učebně, pro laboratorní práce se využívá funkční laboratoř.

Zkušená, odborně a pedagogicky způsobilá vyučující má hodiny promyšlené, zdůrazňuje ekologické zásady, její výklad má systém a logiku. Pro zvýšení efektivity vzdělávacího procesu by bylo vhodné důležitá fakta vícekrát opakovat, provádět důslednější kontrolu pochopení učiva a závěrečné shrnutí nechat uskutečňovat žáky.

Sešity jsou dobře vedené a průběžně kontrolované.

Výuku chemie hodnotí ČŠI jako spíše nadprůměrnou.

Dějepis

Více jak polovina hodin dějepisu je vyučována učitelkou s úplnou odbornou a pedagogickou způsobilostí, zbývající hodiny zajišťují vyučující pouze pedagogicky způsobilé.

Pro všechny zhlédnuté hodiny byla typická dobrá příprava učitelů, podobné schéma (zkoušení nebo desetiminutovka, výklad, zápis) a malá aktivita žáků. V některých případech bylo vyučování zásadním způsobem narušeno poměrně značnou nekázní a nepozorností žáků. Ve všech hodinách chybělo závěrečné shrnutí a ověření vědomostí.

Vyučující používaly v hodinách nástěnné mapy, žáci jsou zvyklí pracovat s učebnicí. Rozšíření kabinetu dějepisu o další zajímavé publikace, které jsou na trhu k dispozici, by přispělo k obohacení výuky a jistě i ke zvýšení zájmu o předmět. Ucelená řada učebnic je kvalitní. Sešity jsou dobře vedené, zápisy stručné a výstižné

Ve výuce dějepisu se objevuje větší výskyt nedostatků způsobených převážně nekázní, nesoustředěností a malou aktivitou žáků..

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Vědomosti žáků ve sledovaných předmětech 1. stupně byly dobré, na 2. stupni průměrné.

Škola se účastní místních a okresních kol soutěží a olympiád. Úspěchem bylo 2. a 3. místo v okresním kole recitační soutěže a 3. místo v pěvecké soutěži Děčínský skřivánek.

Žáci jsou vedeni k dodržování pravidel slušného chování, mají možnost vyjadřovat své názory a postoje (i anonymně na rolích papíru umístěných na chodbách v hlavní budově). K podchycení citlivých problémů v životě školy slouží schránky důvěry. Ve škole je příjemná, klidná atmosféra. Z prací, které jsou vystavené v kmenových třídách vyšších ročníků, je patrné, jak velká pozornost je věnována posilování mravních hodnot a pozitivnímu formování žáků. Vytváření hodnotových postojů, návyků společenského chování a rozvíjení slovní zásoby je zvláště významné v přípravném ročníku a v 1.C třídě (s ohledem na skladbu žáků).

Vnitřní řády jednotlivých budov obsahují základní pravidla chodu školy a povinnosti žáků, nepostihují však komplexně veškeré situace v životě školy a nezahrnují práva žáků.

Vědomosti žáků jsou dobré, úspěšnost v soutěžích okresní úrovně je malá.

Škola výrazně přispívá ke kladnému rozvoji mezilidských vztahů a posilování mravních hodnot.

Školní řád vychází z předepsaných ustanovení, avšak neobsahuje práva žáků.

ZÁVĚRY

Prostory a vybavenost školy umožňují plnění schválených vzdělávacích programů, pomůcky i technika jsou částečně inovovány, nejsou však vždy efektivně využívány.

Psychohygienické podmínky v hlavní budově jsou nadprůměrné, v obou objektech 1. stupně se objevují nedostatky (např. nevhodné šatny, špinavé mapy na stropěch po zatékání, nevhodná velikost některých tříd).

Personální zajištění školy je spíše nadprůměrné, 88% pedagogických pracovníků je odborně a pedagogicky způsobilých. Nepříznivá je situace ve výuce cizích jazyků (100% odborně nezpůsobilých učitelů).

Učební osnovy jsou ve sledovaných předmětech plněny s výjimkou dramatické výchovy v pátých třídách.

Vědomosti žáků jsou dobré, úspěšnost v soutěžích okresní úrovně není výrazná.

Škola výrazně přispívá ke kladnému rozvoji mezilidských vztahů a posilování mravních hodnot.

Školní řád vychází z předepsaných ustanovení, avšak neobsahuje práva žáků.

Doporučení:

- zintenzivnit kontrolní činnost
- podporovat na 1. i 2. stupni zavádění alternativních metod do výuky s cílem zvýšit efektivitu vyučovacího procesu
- průběžně zlepšovat vybavení školy učebními pomůckami, zajistit jejich využití ve vyučování
- dbát na 1. stupni na vytváření správných psacích návyků, dodržovat při psaní zásady psychohygieny
- upustit v pátých třídách od výuky dramatické výchovy jako samostatného předmětu
- vytvořit lepší prostorové podmínky pro I. C, promyslet pracovní náplň romské asistentky, podle možností ji zapojit i v přípravném ročníku
- sjednotit v předmětové komisi způsob žákovských oprav v českém jazyce
- vymalovat budovu v Pivovarské ulici
- zajistit hygienické posouzení učebny školní družiny
- doplnit školní řád o práva žáků
- ve spolupráci se ŠÚ řešit personální situaci ve výuce cizích jazyků
- zajistit ucelenou řadu učebnic pro matematiku a německý jazyk
- v hodinách více zaměstnávat nadanější žáky
- u cizích jazyků se zaměřit na mluvený projev

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Ing. Varja Paučková

členové týmu Marta Dolinská

V Děčíně dne 15. ledna 1999

Inspekční zprávu jsem převzala dne19.1.1999.....

razítko

Podpis ředitelky školy Mgr. Zdeňka Štorková v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: Město Děčín	22. 2. 1999	067 34/99-5076
Školský úřad: Děčín	22. 2. 1999	067 35/99-5076
Rada školy: není zřízena	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
-	-	bez připomínek